

ТАШАББУСИ НАВБАТИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ - ТАКМИЛБАХШИ РУШДИ СОҶАИ ИҚЛИМШИНОСӢ ДАР САТҲИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Ташаббуси навбатии Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон оид ба Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо эълон намудани соли 2025 аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ пуштибонӣ ёфт.

Санаи 14 декабр Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид зимни иҷлосияи 77-уми худ қатъномаи «Соли 2025 - Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо»-ро, ки аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ шуда буд, бо иттифоқи онро қабул кард. Он яке аз қатъномаҳои нодир ба ҳисоб меравад, зеро дар он ҳам эълони Рӯзи байналмилалӣ ва ҳам Соли байналмилалӣ дарҷ гардидааст. Иқдоми навбатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо пуштибонии 153 кишвари узви СММ пазируфта шуд. Дар ин бора дар Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон хабар додааст.

Бояд ёдовар шуд, ки ҳанӯз моҳи март соли 2021 зимни нахустин ҷаласаи пешвоёни Эътилофи обу иқлим Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ибраз карда буданд, ки обшавии босуръати пиряхҳо дар баробари зиёдшавии истеъмоли об, ки аз афзоиши аҳоли ва рушди иқтисодӣ вобастагӣ дорад, метавонад ба оқибатҳои манфӣ оварда расонад. Бо дарназардошти ин, Президенти кишвар пешниҳод намуданд, ки чиҳати тамаркуз кардан ба масъалаи мазкур дар сатҳи байналмилалӣ соли 2025 Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо ва Рӯзи байналмилалии ҳифзи пиряхҳо муайян гардида, Бунёди махсуси байналмилалии ҳифзи пиряхҳо таъсис дода шавад. Мояи ифтихор аст, ки дар асоси ин қатънома пешниҳодҳои ироашудаи Президенти кишвар аз ҷониби кишварҳои узви СММ дастгирӣ ёфтанд, аз ҷумла:

Эълон гардидани 21 март ҳамчун Рӯзи байналмилалии ҳифзи пиряхҳо;

Эълон шудани соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо;

Дар назди СММ таъсис додани Фонди боварии байналмилалӣ барои сахмгузори ба ҳифзи пирияхҳо;

Дар соли 2025 доир намудани Конфронси байналмилалӣ оид ба ҳифзи пирияхҳо дар ш. Душанбе.

Қаъномаи мазкур аҳамияти пирияхҳоро ҳамчун қузӣ таркибии даври гидрологӣ ва таъсири чиддии обшавии босуръати онҳоро ба иқлим, муҳити зист, саломатии инсон ва рушди устувор зикр зикр намудааст. Инчунин дар ин санад таъкид шудааст, ки таъсири гармшавии глобалӣ боиси коҳиши густурдаи креосфера шудааст, ки дар натиҷа устуворӣ дар минтақаҳои баландкӯҳҳо кам шуда, миқдору мавсими маҷрои об ва захираҳои обро дар ҳавзаҳои дарёҳои барфу пирияхдор тағйир додааст. Ин омил ба паст шудани маҳсулоти маҳаллии кишоварзӣ, афзоиш ёфтани норасоии об ва баланд шудани сатҳи миёнаи баҳрӣ таъсир расонида истодааст.

Теъдоди зиёди ҳаммуаллифони қаъномаи мазкур бори дигар аз он шаҳодат медиҳад, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ ба ташаббусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сахми он барои ҳалли холишҳои ҷаҳонӣ эътимод дорад.

Баҳри амалӣ намудани ташаббусҳои Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар кафедраи метеорология ва климатология корҳои илмӣ дар самтҳои Глятсиология, Гидрология, Гидрохимия, Метеорология ва Агрометеорология босурат ҷараён дошта баҳри тарбияи мутахассисони баландпоя аъзоёни кафедра фаъолияти пурсамардоранд. Аз натиҷаҳои фаъолияти илмӣ панҷ нафар аъзоёни кафедра рисолаҳои номзадӣ худро дифоъ намудаанд: муаллими калон П.И. Норматов (2016) ва Муминов А.О (2020) дар Донишгоҳи давлатии гидрометеорологии Россия, муаллими калон Ҷ.Г. Шарипов дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (2017) ва муаллими калон С.О. Мирзохонова ва Қурбонов Н.Б. дар Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи АМИТ (2019) рисолаҳои номзадӣ худро дифоъ намуданд.

Дар баробари ин, бо роҳбарии устодони кафедра донишҷӯёни ихтисоси гидрометеорология ва климатология бо корҳои илмию тадқиқотии хеш на

танҳо дар озмуну конфронсҳои донишгоҳию ҷумҳуриявӣ, балки байналмилалӣ ширкат меварзанд.

Соли 2017 донишҷӯёни кафедра Нормамедова З.О. ва Одинаев Қ.Н. дар Озмуну ҷумҳуриявии илмӣ-тадқиқотии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ – «Донишҷӯ ва пешрафти илмию техникӣ» сазовори ҷойҳои якум ва сеюм гардиданд. Донишҷӯи кафедра Машрабов А.А. соли 2018 дар озмуну «Донишҷӯ ва пешрафти илмию техникӣ» сазовори ҷойи сеюм гардид. Ҳамчунин, соли 2017 донишҷӯ Восидов Ф.Қ. дар баробари дигар донишҷӯёни муассисаҳои олии касбии кишварҳои Осиёи Марказӣ дар экспедитсияи илмии донишҷӯён, ки дар пирияхҳои ҷанубии Қирғизистон доир гардид, иштирок намуд. Соли 2018 донишҷӯи кафедра Шарифова Т.А. бо кори илмиаш дар мавзӯи «Инновационный подход решения проблемы загрязнения рек с проблемами техники изотопной гидрологии» дар озмуну беҳтарин корҳои иноватсионӣ байни донишҷӯён иштирок карда, сазовори ҷойи сеюм гардид. Ҳамчунин, соли хониши 2018-2019 се донишҷӯи кафедра Раҷабов Ҳакимҷон, Машрабов Алиҷон ва Нормамедова Зарнигор мавзӯи рисолаҳои дипломии худро, ки (роҳбаронашон Норматов И.Ш. ва Қурбонов Н.Б.), дар озмуну байналмилалии илмию тадқиқотии донишҷӯён таҳти унвони «Тадқиқоти донишҷӯён дар идоракунии устувори захираҳои табиӣ Осиёи Марказӣ» пешниҳод намуда, ғолиб омаданд ва ба дарёфти гранте бо маблағи 1500\$ мушарраф гардиданд. Илова бар ин, дар назди кафедра маҳфили илмии донишҷӯён – «Метеорологи ҷавон» амал менамояд, ки роҳбарии онро ассистент Н.Б. Қурбонов ба ӯҳда дорад. Моҳи октябри соли 2019 чанде аз аъзои маҳфили «Метеорологӣ ҷавон», донишҷӯёни курси дуюм Мираков А., Алиев А. ва Мирзоалиев Ш. дар аксияҳои пирияхҳо дар мавзӯҳои «Пирияхҳои Тоҷикистон дар раванди тағйирёбии иқлим» (11.10.2019, Сафорати Ҷумҳурии федеролии Олмон дар Душанбе) ва «Пирияхҳои худро хифз менамоем» (25.10.2019, Маркази омӯзиши пирияхҳои назди АМИТ) иштирок ва маърузаҳои пурмуҳтамо менамуданд.

Кафедраи метеорология ва климатология бо марказҳои бонуфузи илмӣ хориҷа, ба монанди Донишгоҳи Колорадо (ш. Боулдер, ИМА), Донишгоҳи давлатии гидрометеорологии Россия (ш. Санкт-Петербург), Институти масъалаҳои АИ ФР (ш. Москва), Институти географияи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Қазоқистон (ш. Алматы), Донишгоҳҳои Қазоқистону Олмон ҳамкориҳои илмӣ дорад. Бо ташаббуси бевоситаи кафедраи метеорология ва климатология ва дар ҳамкорӣ бо Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи АМИТ ду конференсия байналмилалӣ дар мавзӯҳои «Тағйирёбии иқлим ба компонентаҳои экосистема» (17-18 майи соли 2017) ва «Идоранамоии хатарҳои алоқаманд ба тағйирёбии иқлим дар Осиёи Марказӣ» (26-27 сентябри соли 2018) гузаронида шуд. Дар солҳои 2014-2017 кафедра иҷрокунандаи лоиҳаи байналхалқии Маркази байналмилалӣ илмӣ ва технологӣ (МНТЦ) дар самти коркарди технологияи истеҳсоли маводи энергияи барқароршаванда буд. Ҳамин тавр, кафедра дар давоми фаъолияти худ беш аз 250 нафар мутахассисонро омода намудааст, ки аксари онҳо дар соҳаҳои гуногуни ҷумҳурӣ фаъолияти пурсамар доранд.

**Мудири кафедраи
метеорология ва
климатология, профессор**

Норматов И.Ш

**Муаллими калони кафедраи
метеорология ва климатология**

Муминов А.О.